

Nr 26.

Utlåtande i anledning av väckta motioner om utredning rörande fiskerätten i kronans vatten.

Tredje lagutskottet har behandlat två inom riksdagen väckta och till lagutskott hänvisade motioner, nämligen nr 382 inom första kammaren av herr *Olsson, Erik*, och herr *Olofsson, Per*, samt nr 292 inom andra kammaren av herrar *Nilsson* i Östersund och *Lindström*.

I motionerna, vilka är likalydande, hemställes, »att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om en utredning rörande fiskerätten i kronans vatten».

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionerna.

Över motionerna har i den ordning § 46 riksdagsordningen föreskriver inhämtats yttranden från domänstyrelsen och fiskeristyrelsen samt länsstyrelserna i Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län, varjämte på begäran av utskottet yttranden avgivits av Svenska fiskevårdsförbundet och Svenska insjöfiskarens centralförbund. Vidare har till utskottet avgivits yttrande av Mälarens fiskareförbund.

Gällande bestämmelser

Den gemensamma beteckningen kronans fisken innefattar dels vad som tidigare benämndes allmänna kronofisken, huvudsakligen fisken vid s. k. överloppsmarker i de nordligaste länens fjälltrakter samt vid kronoparker, vilka företrädesvis finns i Bergslagen, Dalarna och Norrland, dels kronans enskilda fisken, d. v. s. av strandäganderätten oberoende fisken, vilka av ålder tillhört kronan och är upptagna i jordeboken såsom särskilda lägenheter av krono natur, och dels kronans privata rättsliga fisken, varunder huvudsakligen innefattas sådan fiskerätt, som medföljer strandäganderätten vid kronans fastigheter — i den mån fisket där icke är att hänföra till allmänna kronofisken — samt av kronan genom avtal, urminnes hävd eller på annat dylikt sätt förvärvade fiskerättigheter av enskild natur.

De centrala förvaltningsbestämmelserna beträffande kronans fisken återfinnes i *kungörelsen den 8 juni 1951 angående förvaltningen av kronans fisken* (SFS nr 395) samt därtill anslutande och samma dag utfärdad *circulär till domänstyrelsen m. fl. rörande tillämpningen av kungörelsen den 8 juni 1951* (SFS nr 396).

Det mesta av kronans fiskevatten förvaltas av domänstyrelsen. Åtskilliga fiskevatten ligger dock under förvaltning hos sådana myndigheter

som vattenfallsstyrelsen, fångvårdsstyrelsen m. fl. Inom de områden i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, som anvisats till uteslutande begagnande för lapparna, förvaltas kronofisket av vederbörande länsstyrelse. Vid förvaltningen skall samråd ske med statens fiskerimyndigheter och hus hållningssällskapens fiskeritjänstemän. Fiskerimyndigheterna skall på eget initiativ ägna skötseln av kronans vatten erforderlig uppmärksamhet (1 § kung. och cirk.).

I fråga om utnyttjandet av fiskena i kronans vatten gäller att de skall brukas genom upplåtelse, om ej särskilda skäl föreligger däremot, t. ex. att fiskbeståndet är utarmat. Frågan, huruvida visst fiskevatten skall upplåtas, bör avgöras centralt, medan själva verkställandet av upplåtelser i princip bör ankomma på underlydande tjänstemän och lokalförvaltningar. Försäljning av fiskekort mot redovisningsskyldighet kan överlämnas även åt utanför myndigheten stående personer och organisationer (2 § första stycket kung. och cirk.).

Beträffande fiskevården stadgas att myndigheterna, i den mån det i varje särskilt fall finnes lämpligt och möjligt, skall vidtaga åtgärder för vård och bevakning av de fisken som står under deras förvaltning (2 § andra stycket kung.).

Vad angår frågan om det ändamål för vilket upplåtelse företrädesvis bör ske gäller att en avvägning mellan kategorierna yrkesfiske, husbehovsfiske samt sport- och fritidsfiske skall göras i varje särskilt fall, varvid kronans ekonomiska intresse ej bör vara ensamt avgörande utan hänsyn bör tagas också till försörjningspolitiska och sociala synpunkter. Där så erfordras för ortsbefolkningens försörjning med fisk bör fiske upplåtas till yrkesfiskare som avsätter fisk i orten och till husbehovsfiskare bland ortsbefolkningen. Det inbördes företrädet mellan yrkesfiskare och husbehovsfiskare avgöres efter fiskeförhållandena samt ortsbefolkningens behov och önskemål. Såsom ofta lämpligast anvisas i cirkuläret, att fisket i landets mera tätbefolkade delar upplåtes till yrkesfiskare samt i skogs- och fjälltrakter till husbehovsfiskare. Sport- eller fritidsfiske bör ej utan särskilda skäl upplåtas till enskild person med ensamrätt. Huruvida upplåtelse till fritidsfiske hellre bör ske genom fiskekort än t. ex. genom utarrendering till sportfiskeförening har det ej ansetts lämpligt att reglera i författningen (3 § kung. och cirk.). Upplåtelse av ett och samma vatten för flera skilda ändamål kan ifrågakomma (9 § kung.).

I fråga om sättet för upplåtelse gäller att upplåtelse må ske med begränsningar i fråga om fiskerättens omfattning, t. ex. så att den blott gäller visst slag av fisk, och på särskilda villkor, exempelvis inskränkning i rätten att förfoga över fångad fisk (8 § kung. och cirk.). Upplåtelse skall göras antingen i form av utarrendering av fisket genom kontrakt, vilka i regel bör gälla 5—10 år, eller genom utställande av fiskekort eller liknande tillståndsbevis, som bör gälla högst två år. Särskilt vid utarrendering för yrkesfiske anvisas som önskvärt att upplåtelsen ej göres alltför kort, medan fritidsfiskarnas intressen anses i allmänhet bäst tillgodosedda genom fiskekort

gällande för några dagar eller ett par veckor (5 och 7 §§ kung. och cirk.). I allmänhet skall upplåtelsen ske mot avgift, vars belopp bör bestämmas med hänsyn till ändamålet med upplåtelsen och önskemålet att kronan får skälig avkastning av fisket. Särskilt bör synpunkten att möjligheter till fiske skall stå till buds på rimliga villkor beaktas när fråga är om upplåtelse till husbehovsfiske (6 § kung. och cirk.).

Förvaltningsmyndighetens beslut kan överklagas genom besvär hos Kungl. Maj:t i vanlig ordning (12 §).

Hinder för upplåtelse av kronans fisken kan föreligga på grund av bl. a. författningar som upptages i cirkulärets anvisningar till kungörelsens 2 § första stycket. Här må särskilt nämnas lagen den 18 juli 1928 (SFS nr 309) om de svenska lapparnas rätt till renbete i Sverige (*renbeteslagen*), *lagen den 30 juni 1913 om gemensamhetsfiske* och *naturskyddslagen den 20 november 1952*.

Enligt 2 och 3 §§ renbeteslagen är de renskötande lapparna berättigade att under varje tid av året uppehålla sig med sina renar inom Norrbottens och Västerbottens läns lappmarker ovan odlingsgränsen. Samma rätt tillkommer fjälllapparna på de s. k. renbetesfjällen i Jämtlands län. Inom dessa områden får enligt 55 § lapparna fiska på utmark; härunder torde inbegripas samtliga ovan odlingsgränsen belägna vatten, även sådana som äges av enskilda. Inom de områden som blivit anvisade till lapparnas uteslutande begagnande — d. v. s. all inom lappmarkerna ovan odlingsgränsen samt på renbetesfjällen belägen mark, som ej disponerats för annat ändamål — äger jämlikt 56 § lapparna i princip ensamrätt till fisket. Själva får de emellertid ej upplåta fiskerätt åt annan. Å andra sidan kan tillåtelse att jämte lapparna där utöva fiske mot avgift meddelas under förutsättning att upplåtelsen kan ske utan fara för tillgången på fisk och utan besvärande intrång för lapparna; innan sådan upplåtelse äger rum, skall de lappar som får uppehålla sig på området höras i ärendet. Upplåtelse skall då ske mot avgift, om inflytande medel skall användas till förmån för lapparna. Kungl. Maj:t har den 30 juni 1947 bemyndigat de tre berörda länsstyrelserna att verkställa sådana upplåtelser.

Frågans tidigare behandling

Under tiden före framläggandet av förslag till 1950 års fiskerättslagstiftning har frågan om tillgodogörandet av kronans fiskevatten varit föremål för två särskilda utredningar. Sålunda avgav 1915 års *jakt- och fiskesakkunniga* den 18 december 1922 förslag till åtgärder i ämnet (SOU 1923: 58). Förslaget föranledde emellertid icke någon lagstiftning. Sedermera uppdrogs åt den s. k. *fiskevattensutredningen* att verkställa utredning och avge förslag rörande möjligheterna att åvägabringa ett ändamålsenligt utnyttjande av kronans fiskevatten. Fiskevattensutredningen föreslog i sitt den 1 september 1939 framlagda betänkande (SOU 1939: 28) nya förvaltningsbestämmelser för kronans vatten, vilka emellertid heller icke blivit genomförda.

Fiskerättskommittén uttalade i sitt betänkande (SOU 1947:47), att de »allmänna» kronofiskena i första hand borde upplåtas till ortsbefolkningen till husbehovsfiske men att därjämte även upplåtelser till sport- och yrkesfiske borde få förekomma. Denna fråga borde enligt kommitténs mening lösas genom fristående förvaltningsföreskrifter.

I propositionen till 1950 års riksdag med förslag till lag om rätt till fiske (nr 60) uttalade *chefen för jordbruksdepartementet*, att han i de avseenden varom här är fråga delade fiskerättskommitténs uppfattning (s. 88).

I sitt utlåtande över propositionen (utl. nr 23/1950) betonade också *tredje lagutskottet*, som i här berörda delar ej fann anledning till erinran mot propositionen, att ortsbefolkningens möjlighet till nyttofiske borde tryggas t. ex. genom upplåtelse av kronans fiskevatten. Utskottet erinrade i detta sammanhang om att för åtskilliga sjöar i Norrbottens och Västerbottens län, där avvitrningen medfört en mindre lämplig reglering av fiskerätten, en särskild utredning påginge under ledning av f. d. generaldirektören L. Berglöf, den s. k. kronovattenutredningen (s. 35, 44 och 49). Tredje lagutskottets utlåtande godkändes av riksdagen.

Det i propositionen nr 60/1950 förebådade förslaget om fristående förvaltningsföreskrifter i fråga om kronans fiskevatten föreligger numera i form av förutnämnda kungörelse den 8 juni 1951 angående förvaltningen av kronans fisken jämte därtill anslutande cirkulär, vilka efter föregående remissbehandling bygger på en inom jordbruksdepartementet utarbetad promemoria. De i promemorian förordade bestämmelserna har i stort sett grundats på fiskevattensutredningens betänkande.

Kronovattenutredningen slutfördes den 28 december 1951, då betänkande avgavs angående vissa fiskerättsliga förhållanden inom lappmarkerna samt tillgodogörandet av fisket i kronovattnen därstädes och i Jämtlands län m. m. (SOU 1952:13). Betänkandet, vilket grundade sig på förhållandena före den 10 november 1950, utmynnade i det avsnitt som här är av intresse i en hemställan, att Kungl. Maj:t måtte uppdraga åt en kommission av närmare angivet slag (betänkandet s. 179—180) att upprätta förslag för tillgodogörande av kronans fiskevatten i lappmarkerna och Jämtlands län, varvid skulle iakttagas, att i möjligaste mån enhetliga regler gäves för vattens nyttjande, att den jordbruksidkande ortsbefolkningens fiskebehov tryggades och även övriga ortsbors fiske väl tillgodosåges samt att fiskevården ordnades. Gällande bestämmelser om lapparnas särskilda fiskerättigheter fann utredningsmannen böra bestå, men han framhöll också att det inom ramen för dessa bestämmelser väl låte sig göra att bereda utrymme för ett långt större antal fiskande (s. 167).

Vid remissbehandling av 1952 års betänkande har bl. a. *domänstyrelsen*, *fiskeristyrelsen*, *länsstyrelsen i Jämtlands län* och *Svenska turistföreningen* anslutit sig till tanken på en särskild utredning för att åstadkomma enhetliga regler för vattnets nyttjande, varemot *kammarkollegiet* samt *länsstyrelserna i Norrbottens och Jämtlands län* förklarar sig anse en sådan utredning onödigt med hänsyn till de nya reglerna i 1951 års kungörelse och cirkulär.

Vid 1951 års riksdag hemställdes i två likalydande motioner, I: 158 och II: 206, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om skyndsamt utredning och förslag till åtgärder i syfte att trygga fiskerätt åt befolkningen i Norrland. Tredje lagutskottet fann i utlåtande nr 9/1951 de av motionärerna framförda synpunkterna, vilka i stort sett överensstämmer med vad som anförts i nu förevarande motioner, värda beaktande men hänvisade till att bestämmelserna angående förvaltningen av kronans fisken åsyftade att tillgodose de av motionärerna företrädde intressena.

År 1955 besvarade *chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Norup*, i andra kammaren en där framställd fråga angående de regler, efter vilka domänverket utarrenderade sina jaktmarker och fiskevatten, med en kort redogörelse för domänverkets praxis och hänvisning i övrigt till 1951 års kungörelse (AK prot. 1955: 12 s. 154—157).

Yttranden

Domänstyrelsen, som avstyrker bifall till utredning, erinrar om att styrelsen under sin förvaltning å kronans vatten har 175 kortfiskeområden samt att ytterligare 13 nya sådana områden ställes till allmänhetens förfogande under år 1956. Styrelsen anför fortsättningsvis bl. a.:

Det har alltid varit styrelsens strävan att — inom ramen för statsmakternas direktiv — så rättvist som möjligt söka tillgodose de olika fiskarekategoriernas behov av fiskevatten. **F l e r å r i g a f i s k e u p p l å t e l s e r** ifrågakomma sålunda, när det gäller att tillgodose yrkesfiskets behov av fiskevatten, för ortsbefolkningens och arrendatorernas husbehovsfiske, för upplåtelse av fiskevatten till lokala fiskevårdsföreningar och till sportfiskeklubbar, ävensom för upplåtelse av husbehovsfiske till revirpersonal och revirens skogsarbetare. **T i l l f ä l l i g a f i s k e u p p l å t e l s e r** genom försäljning av fiskekort sker enligt vad ovan framhållits i all den utsträckning till allmänheten, som fiskeorganisations- och fiskevårdande synpunkter tillåta. Några andra begränsningar i fiskerätten på de kronans vatten, som förvaltas av domänstyrelsen, än som föranleds av nyssnämnda synpunkter känner styrelsen icke till.

Beträffande motionärernas anmärkningar om upplåtelse av kronovatten till sportfiskeklubbar vill styrelsen framhålla, att de vattenarealer som av styrelsen upplåtits till dylika äro mycket små och därför ingalunda inkräkta på allmänhetens möjligheter att fiska, att sportfiskeklubbarna betala mycket bra för sina vatten och härigenom bidra till fiskevårdskostnaderna på allmänhetens vatten, som ju utnyttjas hårdare, och att sportfiskeklubbarnas medlemmar, när det gäller uppträdande vid fiskevattnen, fiskevård och fisketeknik, äro ett gott föredöme för andra fiskare. Det är därför styrelsens avsikt att även framdeles reservera ett och annat mindre vatten inom reviren för dessa klubbar.

Fiskeristyrelsen finner de i 1951 års kungörelse och cirkulär givna bestämmelserna väl avvägda, när det gäller att skipa rättvisa mellan olika fiskeintressen och att sörja för ett ur fiskevårdssynpunkt lämpligt utnyttjande av kronans vatten, samt anför vidare bl. a. (sammanfattning).

Rörande bestämmelsernas tillämpning synes dock missnöje ha försports på sina håll. Framkomna önskemål om ändrad tillämpning torde kunna beaktas genom att i anvisningarna till 1951 års kungörelse intages en föreskrift om vikten av samråd med vederbörande fiskarorganisation vid ifrågakommande fiskevattensupplåtelse. Ett speciellt problem utgör lapparnas ensamrätt till fiske jämlikt renbeteslagen m. fl. lagar, angående vilket emellertid framlagts betänkande, som är beroende på Kungl. Maj:ts prövning (ovanämnda SOU 1952: 13). Motionerna torde icke påkalla riksdagens åtgärder i vidare mån än som framgår av det ovan sagda.

Länsstyrelsen i Norrbottens län avstyrker bifall till motionerna och anför bl. a. följande (sammanfattning).

Utredningsmannen Berglöf har i sitt betänkande (SOU 1952: 13) efter att vid utlysta möten i lappmarkerna ha inhämtat ortsbefolkningens åsikter framlagt anvisningar rörande det praktiska upplåtelseförfarandet, och dessa riktlinjer har länsstyrelsen i allt väsentligt sökt följa. Ensamrättsupplåtelse åt sportfiskare skall hädanefter knappast komma i fråga. Befolkningen i malmfälten och på industriorter i övrigt i lappmarken har tillgång till fritidsområden av betydande utsträckning bl. a. för fiske. Fjällturister har möjlighet att bedriva fiske med spö och drag inom väl tilltagna områden efter alla mera besökta färdleder. Länsstyrelsen ämnar alltjämt tillgodose lapparnas befogade anspråk på att för egen del nyttja vissa fiskevatten, varav de har behov vid viktigare flyttningvägar. Även möjligen förefintliga olägenheter ur den större allmänhetens synpunkt med avseende på nyttjandet av kronans fiskevatten lär utan svårighet kunna avhjälpas genom ändringar vid tillämpningen av nu gällande regler.

Länsstyrelsen i Västerbottens län förklarar, att de fördelar en större allmänhet kunde få genom en ökad upplåtelse av kronans vatten skulle komma att medföra sådana nackdelar för lapparna och den bofasta befolkningen i närheten av vattnen, att länsstyrelsen icke kan ansluta sig till motionens syfte.

I länsstyrelsens yttrande anförts vidare bl. a. (sammanfattning).

Av 754 kronan helt eller delvis tillhöriga fiskevatten inom länet utnyttjas 102 enbart av renskötande lappar. Då länsstyrelsen ej funnit sig kunna bifalla framställningar om rätt för enskilda att få fiska, hade detta berott på att fiskbeståndet ej finge äventyras för renskötande lappar eller att det ur renskötelsynpunkt vore olämpligt att folk vistades i närheten av vattnen eller på tidigare upplåtelse till 6 olika fiskevårdsföreningar av kronans andel av fiskevatten, som dessa föreningar redan disponerade delar av. Länsstyrelsen, som i första hand sökt tillgodose ortsbefolkningens behov, har ej ansett sig kunna verkställa upplåtelse till yrkesfiskare. Till rekreativ fiskare uppläts under år 1955 rätt till sportfiske i 89 sjöar och älvar både i ur trafiksynpunkt välbelägna vatten och inom det egentliga fjällområdet. Under året såldes ca 6 700 fiskekort. Trots fyra fiskodlingsanstalter synes

fiskbeståndet ha minskat, vilket torde bero på ett allt intensivare fiske av ortsbefolkningen och på att nöjesfiskarnas antal mångdubblats.

Länsstyrelsen i Jämtlands län förklarar sig icke ha något att erinra mot att den av motionärerna åsyftade utredningen kommer till stånd men anser det för renbetesfjällens vidkommande kunna anstå med utredning i avvaktan på att ytterligare erfarenheter vunnits.

Vidare anför länsstyrelsen bl. a. följande (sammanfattning).

Inom renbetesfjällen är vattnens antal mycket stort med spridda lägen och i hög grad skiftande beskaffenhet. Det administrativa förfarandet för deras utnyttjande för fiske är därför relativt arbetskrävande. Någon för fiskeförvaltningen direkt anställd arbetskraft har länsstyrelsen icke heller till sitt förfogande, även om länsstyrelsen i en del fall erhåller biträde av hushållningssällskapets fisketjänstemän. -- Länsstyrelsen har sökt att i görligaste mån bereda dem, som för sin försörjning har behov av fiske, samt sportfiskeintresserade tillfälle till fiske i de av länsstyrelsen förvaltade vattnen. Hinder för upplåtelse har emellertid varit nödig hänsyn till lapparna och innehavarna av vissa norrländska fjällägenheter, förefintligheten av ett flertal före år 1951 träffade avtal om fiskeupplåtelser, fiskevårdande hänsyn till vatten med svagt fiskbestånd samt risken för att kortfiskare skulle kunna av misstag utnyttja närliggande enskilda personers vatten, där gränserna är oklara. Antalet utarrenderingar av husbehovsfiske till ortsbefolkningen uppgår till 91. Kortfiskevattnen har utökats undan för undan och omfattar numera ett relativt stort antal. Antalet för fiske i vatten i renbetesfjällen utfärdade fiskekort, som år 1955 uppgick till drygt 6 100, fiskedagar, varunder korten berättigat till fiske, samt inkomster av försålda kort har från år 1952 nära nog fördubblats. Utarrendering till sportfiskesammanslutningar och fiskevårdsföreningar förekommer f. n. i 11 fall och betingar relativt höga arrenden. Antalet upplåtelser i form av utarrendering genom särskilt avtal utgör nu 103, men ensamrätten är ofta kringskuren, och i flera fall är vattnen ur fiskesynpunkt för svaga att tåla den större påfrestning, som upplåtelse för kortfiske innebär. Antalet tillfälliga sportfiskeupplåtelser med skriftliga tillstånd för några angivna dagar beräknas uppgå till ett 100-tal. Slutligen förekommer sportfiskeupplåtelser till vissa tjänstemän med tjänstgöring i fjälltrakterna. Flera av de nämnda upplåtelseformerna användes understundom i ett och samma vatten. Under juli och augusti 1955 var i genomsnitt minst 400 personer per dag sysselsatta med sportfiske i renbetesfjällen. Ytterligare utveckling av fritidsfisket beräknas komma att ske där, allteftersom hittills hindrande faktorer försvunnit.

Svenska fiskevårdsförbundet rekommenderar en utredning rörande vilka principer som bör gälla för fiskerättsupplåtelser i kronans vatten samt anför bl. a. (sammanfattning).

Ortsbefolkningen missgynnas i viss mån av den renodlat ekonomiska förvaltningsform som nu tillämpas. Ej enbart ekonomiska skäl bör vara utslagsgivande för förvaltningen, ett väsentligt fiskevårdsintresse blir ävenledes åsidosatt vid en sådan utgångspunkt. Genom att det fiskas för litet och orationellt samt att bestånden ej utsättes för tillräcklig beskattning efter-sättes fiskevården på betydelsefulla vatten. Det synes som om vederbörlig hänsyn tagits till den lokala sakkunskapen i alltför få fall vid tillämpningen av gällande författning för förvaltning av kronans fisken.

Mälarens fiskareförbund riktar i huvudsak sin kritik mot att sakkunskapen i fråga om fiske är för litet företrädd inom domänstyrelsen, där fiskevården icke ens har en självständig avdelning, och föreslår att kronans fiskevatten antingen centraliseras under en särskild byrå inom domänstyrelsen eller att förvaltningen överföres till fiskeristyrelsen.

Svenska insjöfiskarens centralförbund, som i och för sig i flera avseenden har en annan uppfattning än motionärerna men som delar uppfattningen hos Mälarens fiskareförbund, att organen för förvaltningen av kronans fiskevatten är otillräckligt utbyggda, tillstyrker förslaget om utredning och anför bl. a. följande.

Motionärerna framhåller att de fiskande bör erlægga en viss avgift till fiskevården vid utövandet av fisket. I detta hänseende vill förbundet erinra om att det länge varit fiskarorganisationernas önskan att en viss »fiskeavgift» skulle komma till stånd, varigenom mera medel kunde ställas till fiskevårdens förfogande till undersökningar m. m., för att motverka den alltmer ökade avfiskningen av våra fiskevatten. — Motionärernas framhållande att utarrendering av kronans fiskevatten skett till starka sportfiskeorganisationer och att detta väckt irritation och missnöje hos den bofasta befolkningen är riktigt. — Att sammanhängande vattenområden, vilka är lämpade till förvärvsfiske, skulle ur landets synpunkt vara värdefullare, om de splittrades och bleve föremål för ett renodlat och intensivt fritidsfiske, betvivlas. Det finns även inom landet en stor del av befolkningen, som är beroende av att det finns insjöfisk i handeln. Därtill torde det vara värdefullt ur beståndsreglerande fiskevårdssynpunkt att sådana vatten finns, där exempelvis den med värdefull fisk konkurrerande mindervärdiga fisken efterhålls, vilket icke fritidsfisket har någon möjlighet till.

Utskottet

Utskottet vill för sin del helt instämma i det av motionärerna angivna syftet, att fisket i Sveriges sjöar och andra vattendrag bör i största möjliga utsträckning mot skälig avgift, som kommer fiskevården till godo, upplåtas till allmänheten. Gällande bestämmelser om fiskeupplåtelser i kronans vatten, vilka väsentligen återfinnes i 1951 års kungörelse angående förvaltningen av kronans fisken med därtill anslutande cirkulär, utgör i och för

sig intet hinder att tillgodose detta syfte eller över huvud taget de i motionerna framförda önskemålen om en annan avvägning mellan upplåtelse till sportfiskeklubbar och andra former av upplåtelse samt mellan lapparnas och allmänhetens rätt att nyttja fiske i fjälltrakterna.

Som framgår av ett par remissyttranden har emellertid den praktiska tillämpningen av dessa regler föranlett åtskilligt missnöje. Förklaringen härtill kan otvivelaktigt till huvudsaklig del sökas i vissa förhållanden, över vilka de förvaltande myndigheterna icke kan råda, nämligen *dels* den starka motsättningen på sina håll mellan yrkesfiskare och fritidsfiskare, *dels* de hinder för korttidsupplåtelser till allmänt fritidsfiske, som hittills mångestädes förelegat genom tidigare längre upplåtelser till sportfiskeklubbar och andra fiskesammanslutningar och delvis betingats av risk för intrång i enskilds rätt om kronans fiske utövats av en större allmänhet, *dels* begränsningar som måst vidtagas av hänsyn till fiskevården och *dels* lapparnas särskilda rättigheter till fiske i fjällvattnen. Allt detta utgör svårigheter, som blott i högst begränsad omfattning kan lösas genom ändring av gällande bestämmelser och som i betraktande av de ytterst skiftande förhållandena i skilda delar av landet och i vatten av olika beskaffenhet till stor del måste bemästras från fall till fall.

Vidare må i detta sammanhang observeras, att de förvaltande myndigheterna även har att beakta kronans intresse att erhålla skälig avkastning av fisket. Då intäkterna av kronans fisken likväl nästan helt användes för fiskevård — churu ofta i andra vatten än dem, varifrån medlen influtit — utgör detta i själva verket ej någon egentlig motsättning till fiskeintressena på längre sikt.

Vad beträffar avvägningen mellan olika fiskeintressen inbördes måste som nyss framhållits ortsbors och övrigas liksom yrkesfiskares, husbehovsfiskares och fritidsfiskares önskemål sammanjämkas efter föreliggande omständigheter. Grundläggande för en sådan avvägning bör vara att genom de förvaltande myndigheterna de olika vattnen undersökes för klarläggande av deras värde ur fiskesynpunkt samt planering av lämpligaste sättet för deras tillgodogörande. Härvid bör medverka statens och hushållningssällskapens fiskerisakkunniga personal samt där detta låter sig göra även representanter för olika fiskesammanslutningar. Någon anledning att som ett par remissinstanser ifrågasatt upptaga spørsmålet angående en omorganisation av domänstyrelsen för detta ändamål finner utskottet ej nu föreliggande.

Det torde alltså såsom även uttalats i anvisningarna till 1951 års kungörelse icke vara lämpligt att generellt giva någon av de olika slagen av fiskare företräde framför övriga. Å andra sidan skall det icke behöva förkomma, att yrkesfiskare och husbehovsfiskare, som redan är hänvisade till fiske för sin utkomst, på grund av upplåtelser till fritidsfiske lider intrång i sitt näringsfång. Långtidsupplåtelser av sportfiskevatten med ensamrätt bör i varje fall ej få äga rum förrän det utränts att ortsbefolkningens behov av husbehovsfiske kan tillgodoses. Ej heller torde långtidsupplåtelser i

större utsträckning böra ifrågakomma till förfång för möjligheterna till korttidsupplåtelse för turistsportfiske.

Det finns emellertid goda skäl att antaga, att sådana avvägningsproblem i framtiden kommer att medföra allt mindre svårigheter. Det är nämligen påtagligt att möjligheterna till fritidsfiske ökat väsentligt de senaste åren, och förutsättningarna för en fortsatt dylik utveckling är ganska gynnsamma. Särskilt i Norrland torde det vara möjligt att skapa nya, givande fiskevatten, exempelvis genom att minska beståndet av mindervärdig fisk i en mängd småsjöar och där plantera in värdefullare fisk, genom att ersätta det förstörda laxfisket i uppdämda älvar genom inplantering av nya fiskarter, t. ex. gäddfisk, genom att för fiske iordningställa mindre flottleder, som nedlagts på grund av ökade biltransporter, o. s. v. I synnerhet bör uppmärksamheten fästas på de möjligheter som torde stå till buds med en utvidgad fiskbiologisk forskning. Förbättrade kommunikationer möjliggör dessutom för allt fler människor att nå tidigare svåråtkomliga vatten. Sedan nu gällande regler om gemensamhetsfisken enligt vad som är att förvänta snart på grundval av ett nyligen framlagt betänkande med förslag till lag om fiskeområde (SOU 1956: 17) ersatts med nya bestämmelser, som gör det lättare att få fiskevårdsområde (fiskeområde) till stånd, torde åtskilliga vatten, vari kronan har del och som nu icke alls kan upplåtas eller upplåtes endast till fiskesammanslutningar o. d., genom planmässigare fiskevård och klarare dispositionsförhållanden bli mera ägnade för upplåtelse till kortfiske åt en större allmänhet.

I detta sammanhang ges det anledning att även peka på den möjlighet som förefinnes att, utan åsidosättande av lapparnas särskilda rättigheter till fiske, i större omfattning tillvarata ortsbors och övrigas intressen att få begagna kronans fiskevatten i fjälltrakterna. Som framlidne generaldirektören Berglöf framhållit i den s. k. kronovattenutredningen (SOU 1952: 13 s. 167), torde detta numera underlättas av att de renskötande lapparna är ganska fåtaliga och behöver tillgodogöra sig blott en mindre del av fisket i de talrika kronovattnen i lappmarkerna och renbetesfjällen. Oaktat lappar, som äger uppehålla sig med sina renar på området, skall höras innan upplåtelse av fiske må ske till utomstående, har myndigheterna i sista hand beslutanderätten. Lapparna har också i stor utsträckning ställt sig välvilliga till fiskeupplåtelser i deras vatten. De har bl. a. gått med på att vattnen för längre tid uppdelas så, att vissa vatten avsättes för lapparnas nyttjande med ensamrätt, medan utan lapparnas hörande fiskeupplåtelser må ske i andra vatten, där lapparna dock alltjämt äger rätt att fiska (bet. s. 175). Det får enligt utskottets mening förutsättas att länsstyrelserna i de tre av frågan berörda länen i görligaste mån kommer att bruka dessa möjligheter att tillmötesgå de allt starkare önskemålen från allmänhetens sida om ökade utrymmen för fritidsfiske, i synnerhet som en måttlig ökning av fisket i dessa vatten ur fiskevårdande synpunkt snarast kan beräknas bli till nytta.

Vad särskilt gäller fritidsfisket kan man dessutom hoppas, att med en

alltmer ökad förståelse för detta fiskes sociala betydelse som rekreationskälla jämväl kommuner, större företag och friluftorganisationer kommer att i vidare utsträckning upplåta egna eller för ändamålet arrenderade vatten till dylikt fiske.

Den utveckling som kan förväntas är alltså ökad tillgång på lämpliga fiskevatten för allmänhetens fritidsfiske. Som ovan framhållits lägger nuvarande bestämmelser icke hinder i vägen för att denna ökade tillgång även skall komma en större allmänhet till godo. I regel torde också de förvaltande myndigheterna ha förståelse för dessa sociala synpunkter, och utskottet förutsätter att bestämmelserna kommer att tillämpas i den anda vari de skrivits. En översyn i enlighet med motionärernas önskemål av gällande regler och deras tillämpning finner utskottet under sådana omständigheter icke för närvarande vara erforderlig.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att förevarande motioner I: 382 och II: 292 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 30 oktober 1956

På tredje lagutskottets vägnar:

HUGO OSVALD

Vid detta ärendes behandling har närvarit:

från första kammaren: herrar Osvald, Albert Hermansson, Grym*, Ivar Nilzon, Herbert Hermansson, Ebbe Ohlsson, Boo och Kristiansson; samt

från andra kammaren: herrar Åhman*, Johansson i Torp, Levin*, Nyberg*, Persson i Appuna, fru Boman, herrar Nilsson i Östersund och Jansson i Benestad.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.